

ТИЖНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - UKRAÏNIENNE - TRIDENT

Число 21 (329) рік вид. VII. 22 травня 1932 р. Ціна фр. 2. Prix 2 fr

В середу 25 травня, в шесту річницю смерті:

Симона Петлюри,

**Голови Директорії, Головного Отама-
на Військ Української Народньої
Республіки**

одправлено буде о годині 2-ій 30 хвилин вдень на могилі
на кладовищі Монпарнас - панахиду.

В неділю 29 травня за спокій душі його відслужено
буде літургію, а по службі Божій – панахиду в Українсь-
кій Православній Церкві 96, Bd. Auguste Blanqui.

Париж, неділя, 22 травня 1932 року.

На сьогодні припадає п'ятнадцять років існування відновленої української армії.

22 травня 1917 року в Києві на військовому з'їзді обібрано було Український Генеральний Військовий Комітет, на чолі з святої пам'яті Симоном Петлюрою, і тим покладено початок відродженню нашого війська.

Одновляти давні воєнні традиції України, які вкрили славою нескортою саме ім'я нашого народу за давніх часів — велико-князівських і гетьманських, — припало сучасним нащадкам козацьким в тяжких умовах війни довгої з одвічним ворогом, що посів нашу землю.

І відновлене військо українське виявило себе в тих боях героїчних, в тих походах неперервних, між якими з почуттям особливої гордості слід одмити славетній Зімовий Похід, гідним слави своїх предків.

Невдача останнього етапу нашої збройної боротьби, коли уступаючи перед нечисленною силою ворожесю Москви, наше військо разом з урядом примушене було залишити рідну землю, не зламала духа козацького.

І на чужині, одірване від рідних частин, розкидане світами, зберегло вояцтво наше свій дух, свою єдність, свою організованість.

Спомин про день одновлення українського війська, що його розбуджено було з вікової летаргії до нового життя — для боротьби за волю й державність отчизни, — нагадує нам недавнє минуле, коли із зброєю в руках билися ми за здійснення ідеалів нашого народу, за його право на вільне, самостійне життя.

Той спомин повинен ще сильніше зміцнити наші організаційні зв'язки, підсилити нас на дусі, ще раз нагадати нам, що боротьба не переривалася, що вона точиться далі. Той спомин повинен знову і знову нагадати нам, що всі ми, вірні старим прапорам УНР, під якими ми билися за визволення батьківщини, повинні бути готові стати, як один, на заклик нашої влади до нового збройного чину, коли прийде на те слушний час.

І ми всі глибоко поділяємо непохитну віру Пана Головного Отамана, який у цей день звертається до вояцтва нашого з тими словами:

«Вірю, що заклик той дійде́ до серця, знайде послух у кожного громадянина - патріота, без різниці політичних поглядів та особистих симпатій. Вірю, що борці-патріоти в той слушний час усі, як один муж, гордо і сміливо стануть під святий наш прапор боротьби і перемоги.

«Певен в карності і єдності нашого вояцтва, певен, що бойові прапори наші повернуть нарешті до Великої Вільної Держави — України».

* * *

Минулого понеділку Українська Господарська Академія в Подєбрдах святкувала визначний день у своєму житті — десятиліття свого існування.

День той визначний не лише для Академії, але і для всієї нашої еміграції, більше — для всієї України. Десять літ життя і праці нашої високої технічної школи, єдиної нашої політехники, яка виховала і підготувала до наукової і практичної діяльності для рідного краю численні кадри молодих освічених і вишкolenих фаховців, так потрібних Україні, яка гідно представляє українську науку на Заході і здобула собі своєю роботою пошану і признання чужинців — самі говорять за себе.

Вітаючи в день ювілею Академію від редакції «Тризуба», ми знали, що складаємо той привіт не лише від себе, а й від усіх наших співробітників, читальників і прихильників, од усіх земляків, які гуртуються коло нас.

В цьому числі містимо ми де-які статті і світлини, які подають загальний образ того, що робила, робить і має робити Академія. Нехай же ці сторінки ще раз нагадають кожному про його обов'язок.

Свого часу ми, нагадуючи українському громадянству про свято Подєбрадської школи, що надходить, свято української науки, свято української культури, закликали привітати достойно ювілята не лише теплим словом, але і ділом.

Можемо сьогодні ще раз, засилаючи привіт творцям, керовникам,

ректорів, професорам, студентам Академії та складаючи подяку братній Чехословаччині за її благородну допомогу, лише повторити той заклик.

Нехай це свято для кожного, кому близькі інтереси української культури, стане стимулом для діяльності допомоги її огнищу — Українській Господарській Академії в Подебрадах.

Десятилітній ювілей Української Господарської Академії та громадська акція до її дальшого збереження.

У день 16 травня ц. р. очі цілого культурного українського загалу мимоволі звертаються до Подебрад, колишньої домівки чеського короля Юрія, а нині невеличкого курортного міста, що збігом історичних обставин стало колыскою української технічної освіти, місцем осідку першої нашої національної політехники — Української Господарської Академії. Рівно перед десятьма роками — 16 травня 1922 р. почала Академія свою культурну чинність, свою відважну спробу — в несприятливих та непевних обставинах еміграційного життя, без належних засобів, без достатніх для цього матеріяльних ресурсів створити справжнє огнище технічної освіти, справжню високу школу технічного знання. Нині, коли святкується ювілей 10-літньої чинности Академії, є досить фактичного матеріялу для об'єктивної оцінки тієї спроби, того своєрідного «безумства», на яке відважилося року 1922 гурток екстазних працівників і яке мало привести або до повного краху, або до малоімовірної перемоги. Про безсумнівну перспективу того краху відверто говорилось в колах тогочасного еміграційного громадянства; і не один наш щирий патріот завзято виступав проти ідеї створення зусиллями української еміграції власної високої технічної школи. Це ж буде, панове. — казалося тоді, — нова національна поразка, нова наша дискредитація, що на фронті культурному доповнить ті неуспіхи та конфузи, яких ми зазнали недавно на фронті політичному. Як можна розпочинати таке тяжке і відповідальне діло, не маючи готових кадрів досвідченої професури, не маючи належних помешкань, кабінетів, лабораторій, бібліотек, не маючи потрібних мільйонів на організацію цих навчально-допомогових закладів, не маючи нарешті забезпеченої, бодай на кілька років, екзистенції. Не будьте, панове, мрійниками; злізьте зі свого неба на гіршну землю і не підводьте нашу молодь, не провокуйте її своїми обіцянками. Хай іде до чужих шкіл — справжніх, старих, багато-устаткованих, належно-забезпечених. Бо що-ж їй ви дасте і чому навчите?» Так казала перед десятьма роками не одна щира людина, не один добрий патріот. Але академічний провід та згуртовані біля нього чинні працівники Академії не слухали тих дружніх порад та попереджень «розважливого громадського елементу» і йшли все вперед та вперед, виразно усвідомлюючи собі як

Професор Борис Іваницький і Професор Лука Біч — Ректор та Проректор Української Господарської Академії в Подєбрадах.

усі величезні труднощі започаткованої справи, так і той національно-громадський обов'язок, що його ця справа на них накладала. Нині саме життя дає відповідь на всі ті колишні сумніви наших обачних громадян, на всі їхні побоювання. До жадної поразки нашої на фронті високої технічної освіти не дійшло, про жадну національну дискредитацію не може бути нині згадки. Та оцінка праці, довершеної у стінах Академії за минулі десять літ, що її дало українське громадянство, з одного боку, та авторитетні чужинецькі чинники, з другого, виразно каже, що перша наша висока технічна школа свою історичну місію з честю виконала і надії українського суспільства виправдала. Організація з мінімальними коштами, — брак яких надолужувався десятикратною працею, — 59 катедр та 73 навчально-допомогових установ з цінними з педагогічно-навчального погляду приладами, збірками та іншими матеріялами (за які на різних виставках Академія одержала 6 нагород), успішна науково-дослідча та науково-педагогічна праця, інтенсивна видавнича діяльність (229 видань, що обіймають 2146 друк. аркушів) та випуск 490 інженерів різних фахів — ось головні дотеперішні досягнення Академії. До цього долучається індивідуальна праця академічної професури, що по-за виконанням своїх лекторських обов'язків протягом 10 літ оголосила поверх 700 різних публікацій мовами: Українською, чеською, німецькою, французькою, англійською, іта-

лійською, еспанською та сербською. Слід одзначити тако-ж і ту велику працю, що її проробили скупчені біля Академії численні фахові та фахово-професійні організації. В стінах Академії, як національно-культурного організаційного осередку, дійшла до своєї реалізації думка про створення всеінженерської асоціації, що прибрала форму Союзу Організацій Українських Інженерів на еміграції.

Як шкільний організм, Академія з самих перших днів свого існування позначилась своєрідною, специфічно для неї характерною рисою. Цією рисою була виняткова увага до студента. Громадськість настроїв професури Академії, перевага цих громадсько-патріотичних моментів над усіма іншими моментами створили в масі академічної професури своєрідну традицію товарисько-батьківського відношення до студента, прищепили звичку розглядати академічне студентство, як майбутні кадри нашої національної технічної інтелігенції, від фахового та громадського рівня яких залежатиме ступінь їх корисної участі в процесі майбутнього відродження України. Цей громадський підхід до справи, рішучий розрив з так звиклим для старих, «справжніх» високих шкіл формально-байдужим відношенням до студента, був, є і буде тією питомою рисою, що ставить Академію, як шкільний заклад, на цілком особнє місце. Провідне гасло: «все — для студента», стала турбота про всемірне полєкшення справи засвоєння теоретичних та практичних знань, про можливе поглиблення та зміцнення тих знань, про усунення всіх тих перешкод, які здержують та утруднюють ґрунтовне проходження студентами академічного курсу, і нарешті турботи про організацію матеріальної допомоги для немаєтних студентів — ось ті життєві принципи, що стали неписаним законом морального кодексу Академії. В ідеологічній та практичній силі цих принципів, в них і лише в них, лежить головна причина успіху Академії, як школи, секрет її життєвих осягнень. Правдивий патріотизм, патріотизм буденної праці, скерованої до однієї мети — підготовки досвідчених старшинських кадрів тієї армії, що вивойовуватиме колись господарсько-технічну відбудову України, — ось той стимул, що ніколи не зраджував проводирям Академії, що за найгірших хвилин емігрантського життя єднав і підбадьорював увесь її чинний елемент, що надавав усім цим працівникам сили і охоти до дальшої праці. Ані сучасна економічна криза, що сильно відбилась і на справі фінансування Академії (а через те і на матеріальному забезпеченні професури), ані інші обставини поточного менту не кинули тих працівників у обійми зневіри, не породили атмосфери пасивности та поражєнства. Навпаки — небезпека смерті Академії, перспектива її загину, що з усією виразністю почала зарисовуватися з весни минулого року, викликали в рядах академічної професури оборончий рефлекс у вигляді ідеї врятовання загроженої в своїм дальшій існуванні Академії зусиллями організованого українського громадянства. Формою, в якій знайшла втілення ця ідея, було загально нині відоме «Товариство Прихильників УГА», що за короткий час своєї чинности здобуло симпатію та узнання з боку найширших верств нашого суспільства як на еміграції, так і на українських землях. Виразний успіх Товариства є позитивним

Професор Іродіон Шереметинський — Декан Агрономично-Лісового Факультету УГА, Професор Сергій Бородаєвський — Декан Економічно-Кооперативного Факультету УГА, Доцент інж. Василь Іваніс — Декан Інженерного Факультету УГА.

фактом, що заслуговує на увагу не лише з погляду тих конкретних завдань, що їх поставило собі за мету само Товариство, але і з погляду інтересів ширших, загально-національних. Є це справді щось більше, ніж звичайна благодійна акція, ніж певна форма рятунової чинності. Є це акт порядку національно-організаційного, перша відважна спроба перевести у всенародньому масштабі акцію організації широких українських мас з просторів цілої земної кулі довкола гасла створення та збереження певних духовних цінностей загально-національного значіння. Той факт, що вже нині Товариство Прихильників У. Г. А. після 8-місячної праці має своїх членів у 12 державах трьох континентів (Америка, Бельгія, Болгарія, Канада, Німеччина, Польща, Румунія, Франція, Чехословаччина, Швейцарія, Югославія, Хіна) та що в його рядах ми знаходимо представників усіх верств нашого суспільства, всіх відламів політичної думки — свідчить про те, що свідомий елемент нашого загалу як на еміграції, так і на українських землях належно оцінив культурну вагу та національно-громадське значіння акції Товариства і своєю жертвенною рукою міцно її підтримав. Тим самим цей елемент склав іспит своєї громадської дозрілості. В цьому — велике принципове значіння чинності Товариства, в цьому її моральна вартість. Під прапором Товариства Прихильників Української Господарської Академії, під його могутнім гаслом «Нарід — собі» патріотично-чинне українське громадянство започаткувало історичне діло збереження своєї єдиної високої технічної школи. Нехай же в нинішні дні, коли ця перша наша національна політехніка обходить ювілей своєї десятилітньої користної праці на добро українського народу, — всі творчі його сили візьмуть активну участь у цьому ювілейі і чинною підтримкою акції Товариства Прихильників У. Г. А. заманіфестують свою волю до

збереження Академії як самотнього вогнища національної технічно-господарської освіти, що в своїх мурах виховує і гартує каменярів майбутнього відродження незалежної України.

Борис Іваницький.

10. V. 1932.

Чеські вчені про Українську Господарську Академію в Подєбрадах.

Техніка є фактичним диктатором сучасного господарського, а таким чином і громадського життя. Модерний техник та інженер силою обставин починають бути головними будівничими національного добробуту та поступу. Ось через що технічна освіта є тепер неминучим складником культурних змагань кожного народу взагалі, а поневоленого передовсім. Техніка бо — це один із наймодерніших засобів національного визволення, оскільки самостійність народу в першу чергу базується на економічному фундаменті.

В зв'язку з цим набуває першорядного значіння справа т е х н и ч н о г о шкільництва. Особливо для народів поневолених, що під цим оглядом перебувають здебільшого на ласці, чи скоріше на неласці, своїх державних панів. Десятками років перед війною будували нації залежні, як, напр., фіни або чеши своє високе технічне шкільництво. Українцям на еміграції в ЧСР пощастило зорганізувати свою першу вільну політехніку — Українську Господарську Академію в Подєбрадах. Коли історик оцінить належно це культурне надбання українського національного життя. Поки що навіть український загаль не відчуває як слід національного значіння цього надбання, помилково трактуєчи його як прояв виключно емігрантського життя. Нема пророка в отчизні його, — це античне речення стосується не лише до людей, але й до установ. І хоч український великий поет навчав, що чужого не слід цуратися, але й свого не забувати, проте пересічний український загаль звичайно не доцінює свого, як і некритично поклоняється чужому. Тому нераз він легковажить Українську Господарську Академію та кожну чужу політехніку уважає кращою за неї. Мовляв, ця емігрантська школа не дорівняє європейській політехніці. Ці критики нашої технічної високої школи дуже помиляються. Це тим більше дивно, коли взяти під увагу, що цілий ряд видатних європейських та американських учених (що відвідали УГА та ознайомилися наочно з нею) з подивом висловилися про її працю та досягнення.

Але УГА мала ввесь час чужих критиків та обсерваторів у своєму власному лоні. Маються на думці ті чеські професори чи епізодичні лектори, які через брак відповідних українських сил на еміграції, викладали на різних факультетах ті або інші спеціальні

Проф. д-р Ю. С т о к л я с а — наукова сила світового формату, один із фундаторів модерної біохемії, а особливо каменяр молодшої науки — радіології та організатор високого агрономичного навчання в Чехах, відповів на повищу анкету таким листом:

«Українська Господарська Академія в Подєбрадах, як я особисто мав нагоду ознайомитися з нею, відповідає вимогам модерного наукового навчання та стоїть на рівні інших агрономичних високих шкіл. Слухачі, оскільки я мав змогу переконатися на предметах, які викладав, а саме — біохемії — виявляли завжди надзвичайне зацікавлення та одночасно й ознайомлення з цією важною дисципліною. Від серця бажаю Вам, щоб Ваша Українська Господарська Академія й надалі цвіла та зростала для добра всього хліборобського поступу».

Цікавим листом на цю анкету відгукнувся проф. К р а т о х в і л ь, подебрадчанин, громадський діяч з крамаржівського табору, ширий приятель українського народу та УГА, який весь час викладав чеську мову в нашій школі. Наводжу з його листа головні уступи, що резюмують становище автора до запитань реферованої тут анкети:

«Про високий рівень УГА в Подєбрадах чеський загальний і особливо наукові кола мали безсумнівні докази на виставках колекцій та праці як професури, так і слухачів. Ці колекції звертали загальну увагу наукових фахівців і були оцінені... Я сам, як член професорської колегії, був у ближчому зв'язку з цією школою і мав отже нагоду докладно стежити за змаганнями та працею цієї установи. Моє переконання таке, що це інституція високої наукової праці».

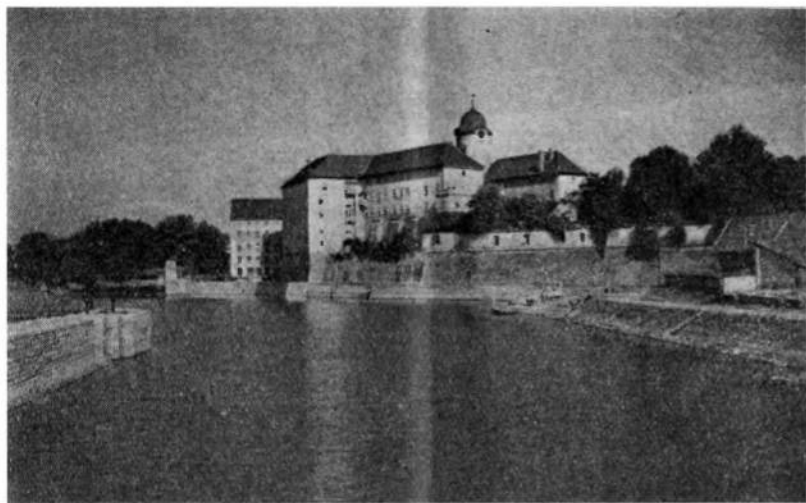
З приводу студентства УГА цитований тут автор такої думки:

«Доведено, — каже він, — що слухачі УГА були здатні до високошкільних студій. Треба тако-ж мати на увазі, що чужина вітала абсолютів УГА, як бездоганно вишколених фахівців».

Нарешті наведу зміст відповіді проф. К р а т о х в і л ь а . Ось він: «Через те, що професура та студентство УГА виявили свій науковий рівень, можна отже без сумніву твердити, що УГА є на такому самому науковому рівні, як чехословацькі або закордонні політехники».

Великим та дуже докладним листом відповів на анкету «Т-ва Прихильників УГА» проф. Празької Чеської Політехники інж. А. Н е х л е б а , один із найкращих чеських лісоводів, що викладав спеціальні дисципліни на лісовому відділі агрономично-лісового факультету УГА. Наводжу тут з його відповіді те, що безпосередньо торкається питань, поставлених в анкеті, не маючи змоги за браком місця цитувати особисті дуже прихильні спогади проф. Нехлеби про його чотирьохрічну доцентуру в УГА.

«Моїми слухачами — пише він — я на протязі цілих цих чотирьох років був під кожним оглядом задоволений. Була це здебільшого академічна молодь, тяжкою долею емігранта вишколена та дисциплінована, яка свої завдання дуже сумлінно розуміла й тако-ж виконувала. Фреквенція моїх викладів та увага до них завжди була зразковою. Тако-ж підготування до звичайних іспитів з того предмету, помимо великих мовних перепон, здебільшого було так сумлінне й з таким успішним вислідом, що я майже побоювався бути запідозреним у ве-

Загальний вигляд замку короля Юрія Подебрадського, де міститься Українська Господарська Академія.

дисципліни. Кільканадцять із них, здебільшого професорів чеських високих шкіл, були сталими співробітниками УГА; інші викладали тут епізодично один чи два семестри. Всі вони мали нагоду та змогу ознайомитися з організацією УГА, а передовсім з фаховим рівнем його слухачів. Було природнім, що «Товариство Прихильників Української Господарської Академії» захотіло ознайомитися з їхнім поглядом на подебрадську політехнику. З цієї метою воно влаштувало спеціальну анкету серед чеської професури УГА, прохаючи членів її відповісти на такі три запитання:

1. Яка ваша думка про науковий рівень УГА в Подебрадах?
2. Яка була успішність слухачів УГА з предметів, які ви викладали в цій школі?
3. Чи можна УГА вважати за установу рівноцінну з високими школами аналогічного типу в ЧСР та в інших країнах?

Чеські професори живо зареагували на цю анкету. Відповіді їх цікаві змістом та цінні як об'єктивний матеріал до характеристики нашої школи. Серед цих голосів чужинців немає ані одного негативного. В їх відповідях немає жадного сумніву в тому, що УГА — це політехника та висока технічна школа європейського типу. Всі вони високо кваліфікують фаховий рівень нашого студентства та надбання УГА, як спеціальної школи. Ми з технічних причин не маємо змоги текст у а л ь н о оголосити друком тут цей анкетний матеріал. Проте, хоч у скороченому витязі хочемо ознайомити з ним український загал.

Праця в одній з лабораторій УГА під проводом доцента Євгена Голіцинського (†).

ликий м'якості та доброзичливості як при іспитах, так і при кваліфікації, оскільки я переважно ставив найліпші ноти»...

Проф. Нехлебі подобалася система дипломних праць, заведена в УГА. На його думку, вона доцільніша за звичайний писемний іспит на тутешніх політехниках... «Як вибір теми з лісової охорони — пише він з цього приводу — так і опрацювання її значно краще й більше свідчили про здатність та зрілість кандидатів, ніж запитання, обмежені та инакше ставлені, що даються на писемних іспитах».

Відповідаючи по суті позитивно, хоч і з певним застереженням, на всі трое запитань анкети (з застереженням через те, що автор не мав нагоди ознайомитися з іншими факультетами УГА та з загальною її організацією в цілому) — проф. А. Нехлеба гадає, що ця школа «має *via factu* високошкільний характер і що отже можна її прирівняти до аналогічних закордонних шкіл, а тако-ж і до ч.-сл. високої школи лісівництва та хліборобства».

На адресу української професури УГА та її абсолювентів проф. Нехлеба каже: «Хоч існування та перспективи у всіх членів УГА, як професорів, так і абсолювентів дуже несприятливі, бо доля цих вигнанців з рідного краю дуже тяжка й через те саме мало вдячна для літературної діяльності, проте слід констатувати, що вони все сумлінно намагалися виконувати тако-ж вищі свої обов'язки, себ-то літературну працю на науковім полі». Проф. Нехлеба зокрема тепло згадує своїх молодих співробітників п. інж. Саевича та молодих асистентів із абсолювентів УГА п. п. інж. С. Колубаїва, В. Проходу та К. Подоля-

ка. Не можна не зачитувати останнього уступу з листа проф. А. Нахлеби, що найкраще характеризує його відношення до УГА.

«Я кінчаю — пише він — висловом щирого жалю, що членам і абсолювентам УГА не пощастило досі виявити свої здібності та добру волю у своїй рідній батьківщині; одночасно я долучаю шире бажання, щоб для них та для УГА, долею якої вони живо зацікавлені, майбутність була більш ласкавою та сприятливою, ніж досі».

Проф. д-р Байєр, що одночасно професорує як в агрономичній високій школі в Брні, так і у високій торговельній школі в Празі (в УГА він викладав курс промислової технології на економічному факультеті), у своїй відповіді констатує бажання з боку організаторів та професури УГА поставити цю школу на науковий рівень аналогічних середньо-європейських політехник та стверджує, що під цим оглядом в несприятливих обставинах і тяжких початках, зокрема оскільки розходиться про влаштування лабораторій та можливості практичного вишколення, було зроблено все, що в даній ситуації можна було зробити». Він хвалить далі працювитість та здібність слухачів УГА, які, на його думку, під жадним оглядом не стали нижче від нормального рівня, до якого (він) був призвичаєний у (чеських) студентів. Вислід цього виявився в класифікації кольоквійних іспитів, що був дуже сприятливий». Врешті проф. Байєр констатує, що свій предмет він викладав в УГА в обсязі та методом, прийнятою на тутешніх політехниках, отже після високошкільної програми.

В такому самому дусі відповідає на анкету проф. Р. Кукач, видатний чеський фахівець у ділянці будівельної інженерії, що викладав в УГА де-які спеціальні предмети (будівельну механіку, науку про залізо та бетон у застосуванні цих матеріалів у водяній інженерії) від 1923 до 1931 р. на гідротехнічному відділі інженерно-технологічного факультету. Проф. Р. Кукач, який викладає згадані дисципліни на Чеській Політехніці в Празі, констатує в своїй відповіді, що в УГА він викладав їх «в цьому самому об'ємі, як це прийнято на високих технічних школах». Тако-ж іспити слухачів він переводив по програмі високих технічних шкіл. При чому «слухачі УГА виявили пересічний успіх дуже добрий, так що висліди студій були зовсім задовольняючі». Звідси його висновок що-до характеру нашої школи. Проф. Р. Кукач з цього приводу пише: «я вважав УГА під цим оглядом за установу рівноцінну з високими школами аналогічного типу».

Так само розцінює УГА й чеський математик проф. д-р К. Дусл, що викладав тут рахунок інтегральний. Він констатує високий науковий рівень цієї школи; велику пильність і здатність та успішність її слухачів, чому гадає, що «УГА можна вважати за установу рівноцінну з іншими аналогічними установами в ЧСР».

Також проф. д-р Г. Ф. Єждік, видатний чеський гідротехник, на всі три запитання нашої анкети дає дуже прихильні відповіді, особ-

ливо підкреслюючи несприятливі еміграційні умови, в яких будувалася УГА: «в УГА — пише він — протягом пари років в найгіршій післявоєнній добі було виконано силу праці, яка відповідає вимогам високої школи».

Добре він кваліфікує слухачів УГА та їх успішність на іспитах і констатує (на основі власного знайомства з гідротехнічним відділом, програма якого в цілому і в подробицях була пристосована до програми тутешніх високих шкіл) високошкільний характер УГА.

На прикінці цікаво зацитувати листа проф. д-ра інж. Й. В. Граського, славного чеського гідротехника та бальнеолога, організатора і керівника подебрадських купелів, а заразом видатного політичного і громадського діяча: Він був одним із стовпів гідротехнічного відділу та взагалі весь час дуже близько стояв до справ нашої Академії. Через це його голос слід уважати особливо авторитетним. Ось чому наводимо тут його листа текстואльно:

«За науковим рівнем УГА, — пише проф. Граський — я стежив увесь час її існування, маючи до цього, як її професор, найкращу можливість. Отже я проголошую, що її рівень був на шаблі досконалости і вповні відповідав найсуворішим вимогам.

«Я викладав на гідротехнічній відділі цілий обсяг водяного господарства й то, що - до розміру, так і що - до теорії та практики, а тако-ж і вимог конструктивного виконання зовсім так само, як на Чеській Політехніці в Празі, та був цілком задоволений успіхами студентів.

«УГА в Подебрадах я все вважав за установу рівноцінну з високими школами аналогічного типу в ЧСР та по інших країнах, і це є моїм непохитним переконанням».

Українська Господарська Академія — національна політехніка українського народу

16. V. 1922 — 16. V. 1932 .

До всіх українських наукових, господарських, культурно - освітніх, громадських та професійно - фахових установ і організацій .

Товариство Прихильників Української Господарської Академії поставило собі завдання організувати утримання УГА на власні українські кошти і цим самим забезпечити існування та майбутній розвиток Академії, як національної політехніки. Одночасно з цим ТПУГА поставило на чергу друге першорядне завдання — широко пропаганду ідеї національної технічно-господарської освіти серед українського народу та допомогу в реалізації планів української освітньої політики в цій царині.

Ставлячи собі ці завдання, Товариство виходило з наступних засад:

1) Піднесення добробуту українського народу, його суспільна і господарська міць залежать у великій мірі від поширення технічно-

господарських знань серед маси народу і опановання ним сучасної модерної техніки в усіх галузях його суспільно-господарського життя.

2) Суспільно-господарський розвиток українського народу залежить, головним чином, від забезпечення кваліфікованими, творчі-ініціативними технічно-фаховими кадрами.

3) Українські технічно-господарські фахові кадри мають бути виховані в українських національних технічно-господарських школах, пристосованих до українських потреб і обставин так, як пристосовані до національних потреб і обставин подібні школи в кожного культурного народу.

4) Система українського технічно-господарського шкільництва має бути завершена українською національною політехнікою. Тим часом, поки подібної високої технічної школи на українських землях немає, мусить бути забезпечена можливість дальшого постачання технічно-господарських кадрів для цих земель Українською Господарською Академією в Чехословаччині.

На основі саме цих засад Товариство визначило як свої завдання, так і організаційні засади та план діяльності. Своє основне завдання — збереження і удержання Української Господарської Академії — Товариство хоче здійснювати в системі загальних українських планів в царині технічно-господарської освіти. В цілій цій справі особливої ваги набирає порозуміння організованих українських сил і консолідація наших господарських, громадських, культурно-освітніх та професійних установ і організацій, при ближчій допомозі цілої української преси для реалізації планів технічно-господарської освіти і зокрема збереження та утримання Української Господарської Академії.

Плани національної технічно-господарської освіти мають бути уложені в доцільну систему відповідно до авторитетних вказівок зазначених вгорі факторів. Тому Товариство взяло на себе ініціативу розпочати акцію що-до реалізації постанов другого Українського Наукового З'їзду в Празі, на яким дня 23 березня 1932 р. в Економічно-Кооперативній Секції була схвалена спеціальна резолюція, що охоплює головні засади української освітньої політики в цій галузі.

Навколо реалізації намічених у вище згаданій резолюції планів необхідно витворити організаційний масовий рух за національну технічно-господарську освіту серед українського суспільства. Одним із шляхів для створення цього руху, на думку Управи Т-ва, було б найкраще організувати щороку «Місяць української технічно-господарської освіти». Цей «місяць» в першій році мав би бути присвячений десятилітньому ювілею Української Господарської Академії і розпочатися днем ювілею — 16 травня. а закінчитися 16 червня б. р.

Виходячи з цієї думки, Управа ТПУГА вважає за свій обов'язок звернутися до всіх українських установ і організацій та редакцій українських часописів із закликом прийняти активну участь в організації і переведенню «Ювілейного місяця Української Господарської Академії» в біжучому році під гаслом: «Українська Господар-

ська Академія, національна політехніка українського народу, — не сміє загинути».

Переведення ювілейного місяця Української Господарської Академії мало б бути зроблено по такому плану:

1) Відсвяткування ювілею Української Господарської Академії на спеціальних для цього організованих на протязі «Ювілейного місяця» — вічах, на яких має бути переведено: а) широку популяризацію Академії серед українського громадянства на українських землях і на еміграції, а тако-ж перед чужоземним культурним світом, як високої національно-української політехничної школи, яка є покажчиком розвитку української культури взагалі, а зокрема розвитку національно-техничної освіти і науки, твореної соборними українськими науковими силами, б) зацікавлення українського громадянства майбутнею долею Української Господарської Академії і виявлення їй підтримки шляхом вступу в число членів Товариства Прихильників Української Господарської Академії, в) зацікавлення Академією та організованим при ній Вищим Технично-Господарським Позаочним Інститутом з боку української молоді, яка повинна піти на студії до своєї національної високої політехничної школи, г) вияв українським громадянством оцінки приятного відношення з боку Чехословацької республіки, яка на протязі десяти літ утримувала Українську Господарську Академію виключно на свої засоби.

2) Пропаганда ідеї національної технічно-господарської освіти та популяризація технічно-господарських знань серед українського населення утворенням під час «Ювілейного місяця» фахових короткотермінових курсів, улаштування фахових виставок, екскурсій, викладів, поширення технічно-господарської літератури та преси і т. инш.

Переведення «Ювілейного місяця УГА», на нашу думку, має йти по двох лініях: 1) акція українських установ і організацій та окремих груп і 2) пресова кампанія на сторінках української преси, специфікована відповідно до характеру пресових органів і кола їх читачів.

Завданням української преси в справі переведення «Місяця УГА», по думці Управи Т-ва, мало б бути: завчасна психологічна підготовка до прийняття ідеї «Ювілейного місяця УГА», викликання активної участі українського громадянства що-до його переведення, фіксування фактів перебігу «Ювілейного місяця УГА», підсумовування переведеної в час «Ювілейного місяця» роботи і її суспільно - національна оцінка.

Що-ж торкається наших українських установ і організацій, то їх завданням в часі «Ювілейного місяця УГА» могло б бути розвинення акції в кожній установі і організації відповідно до їх характеру і можливостей для виявлення підтримки Української Господарської Академії і поширення національної технічно-господарської освіти відповідно до намічених в резолюції II Українського Наукового З'їзду планів освітньої політики в цій царині.

Управа ТПУГА сподівається на активну участь українських організованих громадських сил в справі реалізації проведеного проекту і залишається з глибокою вірою та передсвідченням, що спільними

сборними українськими силами і по спільному плану наше організоване громадянство розвине поважну акцію, направлену на досягнення великого завдання — збереження і утримання національної політехники - - Української Господарської Академії і розвинення систематичної та планомірної роботи в царині технічно - господарської освіти, яка мусить створити підвалини для піднесення добробуту українського народу.

За Управу

Товариства Прихильників Української Господарської Академії

Голова

Проф. д-р **Б. Матюшенко** (в. р.)

Секретар

Доц. **Б. Анисимський** (в. р.)

Зміст.

Царик, педля, 22 травня 1932 року - ст. 2. * * * - ст. 3. Б. Анисимський. Десятилітній ювілей Української Господарської Академії та громадська акція до її дальшого збереження — ст. 4. Ческі вчені про Українську Господарську Академію з Подєбрадах — ст. 8. Українська Господарська Академія — національна політехника українського народу — ст. 13.

Од Редакції

Присягаємо цю числу десятиліттю Української Господарської Академії в Подєбрадах. Статті з цього приводу, які не вийшли через брак місця, а різно й потемний матеріал буде надруковано в наступних числах.

Українське Мистецьке Товариство в Шалеті

28 травня с. р. робить виставу

«С У Є Т А»

Комедія на 4 дії Ів. Тобілевича.

Початок рівно о год. 8.30 веч.

Редакція і адміністрація: 42, rue Dœnfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для підписків у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагус — Комітет. Адміністратор: **Іл. Косенко**

Le Gérant: M-me Perdizet.